

Izkoriščanje delavcev je biznis

V Sloveniji obstajajo podjetja, ki se ukvarjajo z odpiranjem novih "čistih" podjetij. Ta zaposlijo delavce, poslujejo dobro, nato ugasnejo. Delavci, tudi naša sogovornica, ostanejo praznih rok

ANDREJA KUTIN

"Kje naj začnem? Imam pogodbo o zaposlitvi, delala sem štiri mesece. Plače nisem dobila niti ene, tudi prispevkov ni plačal nihče." Tako je začela najin pogovor Vera Horvat. Naj kar na začetku pojasnimo; Horvatova je izobrazena delavka, ki pozna postopke, delovno zakonodajo, a v rokah je imela pogodbo o zaposlitvi, delala je v (na videz) urejenem okolju kot komercialistka. V podjetju Patrus ena, d.o.o., so prodajali računalniška izobraževanja in programe, imeli so tudi klicni center. Delalo jih je več, a nekdanjih sodelavcev ne želi izpostavljati, samo ona je bila tam tudi formalno zaposlena, le denarja za svoje delo niso nikoli prejeli ne Horvatova ne njeni sodelavci: "Delo smo vsi vestno opravljali, od klicateljev, svetovalcev, predavateljev in mene, ki sem zasedala delovno mesto komercialistka - tajnica. Prilivi v podjetju so bili, denarja pa nikjer. Vse direktorske posle v podjetju in plačilni promet je vodil Boris Domadenik, uradno zastopnik podjetja, hčerka je bila lastnica le na papirju."

Prilivi so bili, denarja nikjer

Lani v začetku julija je podala izredno odpoved delovnega razmerja zaradi neizplačanih plač, a že pred tem delavci podjetja pravzaprav niso imeli kje delati, saj je lastnik prostorov zamenjal ključavnice na vratih njihovih pisarn - podjetje Patrus namreč tudi najemnine za prostore ni plačevalo. Za Horvatovo se je začela upravna kalvarija. Podala je prijavo na delovno inšpekcijo, sindikat, se odjavila z zavoda za zdravstveno varovanje, se prijavila na zavod za zaposlovanje, ves čas se trudila priti v stik z nekdanjim delodajalcem, ki pa ni bil več dosegljiv za vprašanja in pobude, naj vendarle izplača dolgovani denar. Horvatova je previdna: "Sumim, da me je gospod Domadenik ogoljufal. Prilivi v podjetju so bili, denarja pa nikjer. Menim, da delavci niso dovolj zaščiteni. Vse poteka prepočasi, tako da do takrat, ko delavec sploh uspe kaj na-

rediti, podjetja več ni. Tekoči račun je kljub sklepu o izvršbi za neizplačane plače zaprt, na podjetju pa ni več nikogar, s komer bi se lahko delavec pogovarjal." Še to - tudi izvršitelj njenega nekdanjega delodajalca ni našel.

Likvidacija, zapor in - novo podjetje

A če je Horvatova še previdna, so veliko bolj odločni na Inšpektoratu RS za delo, kjer so vnovič opozorili na sistemski problem, ki ima vedno več žrtev med delavci. Ti zaradi splošnega gospodarskega stanja in stiske vztrajajo na delovnem mestu, čeprav plačilnih listov sploh ne uzrejo. Primer Patrus, ali bolje primere Patrusov, na inšpektoratu dobro poznajo že od leta 2011, še več, v primeru Patrus je bila izrečena celo zaporna kazen. Branka Knafelc, podsekretarka na inšpektoratu: "Inšpektorat RS za delo (IRSD) trenutno vodi postopek zoper delodajalca Patrus Ena, d.o.o., ki pa še ni zaključen, zato več informacij o tem postopku za zdaj ne moremo dati. Poleg tega postopka je inšpektorat v letih 2011, 2012 in 2013 zoper delodajalca Patrus in Patrus ena vodil še več prekrškovnih zadev, pri čemer je pristojni inšpektor v vseh primerih izrekel globe za prekrške. V enem primeru je delodajalcu Patrus izdal tudi odločbo o prepovedi opravljanja delovnega procesa oziroma uporabe sredstev za delo do odprave nepravilnosti in vložil kazensko ovadbo zaradi suma storitve kaznivega dejanja zaposlovanja na črno. V sodbi okrajnega sodišča je bila odgovorna oseba pravne osebe spoznana za krivo za kaznivo dejanje zaposlovanja na črno in pogojno obsojena na enotno kazen enega leta in štirih mesecev zopora. Pravni osebi pa je bila izrečena kazen prenehanja pravne osebe, predlagan je bil začetek likvidacijskega postopka."

Horvatova je tudi po mnenju Knafelčeve naredila vse, kar je bilo v njeni moči: "Iz dokumentacije, ki ste jo pri-

ložili, izhaja, da je delavka, ki se je obrnila na vas, na sodišče zoper navedenega delodajalca vložila predlog za izvršbo na podlagi verodostojne listine, kar je tudi edini način, s katerim lahko upnik doseže izplačilo neizplačanih plač."

Odgovornost enostavno preneseš v novo firmo

"Tega je zelo dosti. Obstajajo celo podjetja, ki ustanovijo podjetje v nekaj urah za tristo evrov, s tem zakrijejo tvoje sledi. Pojavljajo se imena, ki so, če jih vtipkaš v internetne baze, družbeniki v 250 podjetjih, lastniki v 50-ih, to je biznis. Svojo odgovornost premakneš v novo firmo, pustiš dolgove, greš naprej in začneš znova," pojasnjuje Goran Lukić iz Zveze svobodnih sindikatov Slovenije. Kaj storiti, da se to ne bi dogajalo? "Tri črke. ZGD, zakon o gospodarskih družbah, ki je že bil spremenjen, a očitno še vedno ni učinkovita. Ponovno bo treba pogledati, kakšni so pogoji za ustanovitev podjetja," je kratek Lukić. Pravica tak delavec praktično nima: "Ona sedaj toži podjetje, ki ne obstaja. To se dogaja skoraj vsak dan. Imamo tožbo, ki se konča v korist delavca, ampak nimaš koga iztožiti, ker ga ni več. Ali je izbrisan iz sodnega registra ali pa ima blokirane vse tekoče račune, pa nimaš od njega kaj vzeti. Tukaj se lahko zahvalimo Gregorju Virantu. On je govoril o odpravi administrativnih ovir in to je rezultat. Sedaj vidimo, kaj pomeni odprava administrativnih ovir. Odgovornosti do delavca se lahko rešiš v petih minutah." Obstajajo še drugi ukrepi, ki naj bi preprečevali tovrstno izkoriščanje delavcev, evidenca delodajalcev, ki ne smejo zaposlovati tujcev, evidenca slabih delodajalcev, tudi evidenca davčnih dolžnikov, a Lukić opozarja: "Vedno, ko ustanoviš podjetje znova, si na ničli. Ni davčnega dolga, podjetje je čisto."

"Odgovornosti do delavca se lahko rešiš v petih minutah"

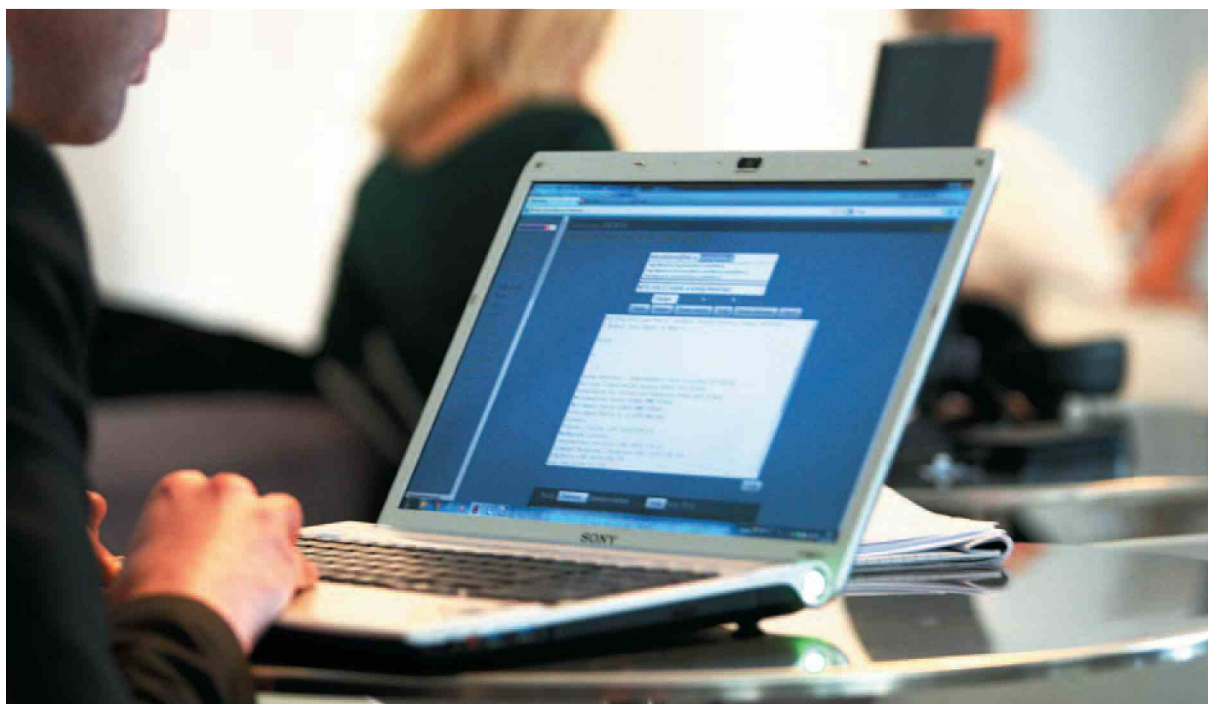
Page: 19

Reach: 127000

Country: SLOVENIA

Size: 510 cm2

2 / 2

Obstajajo podjetja, ki za nekoga ustanovijo podjetje v nekaj urah za tristo evrov, s tem zakrijejo sledi o ustanovitelju. V internetnih bazah se pojavljajo imena, ki so družbeniki v 250 podjetjih, lastniki v 50. Očitno je to dober posel. (Igor Napast)